

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОНАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
Октябрь
18
ЧЕТВЕРГ
№ 204 (2378)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

Көдээ коммунисттерниң марксист-ленинчи өөредилгези

Бо хүн көдээ районнарга партия чырыдышкынының системасында өөредилге чылы эгелээн. Коммунизм тургузушкунунун оруун чырылып турар марксист-ленинчи эртемни билип алыры ажылдың бүгү адырларының кадырларына, бүгү коммунисттерге эргежок чугула. «Күрүнө болгаш партия ажылының кандыг-даа адырының ажалдакчыларының ленинчи денели болгаш марксист-ленинчи медреседии бедик болган тудум-на ажыл боду улам-на бедик болгаш үрө түнелдиг, ажылдын түнөөлери улам-на эффективтиг болуру... кандыг-даа маргылаа чок барымдаа кылдыр билзе чогуур» деп эш Сталин өөредип турар.

Комнар коммунисттерни хөй-биле бөлүмнерге, политшколаларга кирип алырын кызып турар. Ол-ла үеде каадырлар теорияны бот-кичээл-биле өөренирин организастаарына чогуур сагыш салышкынын кылбаан. Эстонияның Абяя районда чаа өөредилге чылынга белеткеди кончук озалдап эгелээн. Ында бо сөөлгү үеге чедир бөлүмнеринин болгаш политшколаларының пропагандаистерин шилип алып ажылды чорутпаан. Партияның Абяя райкомунун ажылдакчылары бөлүмнеринин болгаш политшколаларының дынакчыларын четчелээр ажылды өзү барымдаалап чоруткан, бөлүмнерге, политшколаларга белеткелдин денели чангыс-аай эвес кижилери апаа-ла даңзылап кирип алган.

Каадырларын марксист-ленинчи кижиздилгези—партия организастаарының чугула соругазы. Өөредилгени баштайгы хүннеринден эгелээш, политөөредилгениң идея-теоретиктиг денелин бедидирин хандыры, партия чырыдышкынының четкизиниң ажылын организастап бодулары обкомнарда болгаш крайкомнарда негетинин турар. Бөлүмнерге болгаш политшколаларга лекцияларны, консультацияларны, кичээлдерни идея талазы-биле куду денелиг эртирип турган энир чылдагы частырылганы болдуруп болбас.

Партия чырыдышкынының ажылын экижидер дугайында бистин партия үргүлчү сагыш салып турар. Чурттуң көдээ районнарында, база ол ышкара хоорайларда политшколаларының, бөлүмнеринин четкизи калбарган, марксист-ленинчи теорияны коммунисттерниң бот-кичээл-биле өөренип чоруу улам-на калбарып турар. Көдээде пропагандаистерин канчаар-даа аажок хөй армиязы бар. Партия организастаарының соругазы болза, пропаганда ажылын улам-на чаа, бедик чадага чедиринге бүгү таарымчалыг чүддү долзуу-биле ажылчалы болур.

Өөренип турар айтырылганы ханызы-биле билип алырынга дузаларының орунунга чамдык пропагандастер бөлүмнеринин болгаш школаларының дынакчыларын колдуунда-ла чамдык цитаттарны, ай, хүнүү, төөгүлүг фактыларны социалист тургузушкунун теориязы-биле болгаш практиказы-биле харылаштырбай, доктаадып алырын негеп тургулаан.

Партия организастаары партия чырыдышкынының бүгү адырларының ажылының контролин кошкатпас, коммунисттерниң марксист-ленинчи өөредилгезинде четкестерин узуткаар уjurлуг. Политшколаларының болгаш бөлүмнеринин ажылын озалдап эгелээр болгаш ову доктаатынган хуусаадан ыракта бетинде доозар чорукту болдурбае. Өөредилгени өй-шаанда эгелөөсө, кичээлди үзөр болгаш кичээлге дынакчылар келбес чорук, оон соонда программа материалын эртерде да-лажыр чорук көдээде чамдык партия организастаарының школалары болгаш бөлүмнери эртен чылы өөредилге планын күүсетпейн баарынга чедирген.

ВКП(б) Төп Комитетинин айтышкынын удуртулга болдуруп албышаан, көдээниң партия организастаары партия чырыдышкынының кичээлдеринге белеткериң талазы-биле улуг ажылды чоруткан. Бөлүмнеринин, политшколаларының дынакчыларын өй-шаанда четчелеп алган. Партия чырыдышкынының четкизи чайын курстарга белеткен квалификациястыг пропагандастер каадырлар-биле колдуунда хандырынган.

Марксист-ленинчи эртемни шигээдиң алыры—ол эртемни чогадыкчы өзү-биле көөрүп өөренири, чүпүн-даа мурунда оон шынары билип алыры, нийтилеп амдыралынын нарын болгаш янзы-бүрү айтырылганы шийтирлээрде оон ажылга билири, теоретиктиг чамдык чүдүлдерни коммунист тургузушкунун хуу-бүрүнүн практиказы-биле холбаштырып билири болур.

Политшколаларда болгаш бөлүмнерде кичээлдерин шынары пропагандастерден хамааржыр, ычангаш олар-биле ажыкче онза сагыш салыры чугула. Пропагандаистерин үргүлчү ажылдар семинарының ажылын шына организастаары чугула, ол семинарлар бөлүмнеринин, политшколаларының удурткучулары боттарының идея-теоретиктиг өзүлдегине болгаш методиктиг белеткелгине улуг дузааны көргүзөр. Партия райкомнары үргүлчү ажылдар семинарларының ажылынга чүгөлө район төвүнүн пропагандаистери киржир эвес, харын колхозтарда партия эге организастаарының пропагандаистери киржир дугайында сагыш салыр хүлээлгели.

Марксист-ленинчи бот-кичээл-биле өөренип коммунисттерниң саны көдээ черлерде бо өөредилге чылында дыка өскөн. ВКП(б) төөгүзүн өөренип талазы-биле бедик хевирин бөлүмнеринден аңгыда дыка хөй районнарда диалектиктиг болгаш төөгү материализмин, политэкономияны өөренип бөлүмнер база тургустунган. Чижээ, Воронеж областың Острожок районда ВКП(б) төөгүзүн өөренип талазы-биле бедик хевирин болгаш марксист-ленинчи философияны өөрениринин 24 бөлүмнери кичээлди эгелээр, ычангаарга, теорияны бот-кичээл-биле өөренирлерин саны эртен чылдазынга бодаарга барып ийи катап өскөн. Ол болза, бистин көдээ коммунисттеринин идея талазы-биле денели үргүлчү бедип турарын херечилеп турар.

Марксист-ленинчи шигээдиң алырының кол аргазы болза, кырган большевиктерин дуржулгазынга шылагатынган, большевиктерин теориязын болгаш төөгүзүн бот-кичээл-биле өөрениринин аргазы болур. Ычангаш, партия органнын азында каадырларын эң-не квалификациясты болгаш үргүлчү удуртулгазын негеп турар политиктиг бот-өөредилгезин организастаары оларын кол сагыш салышкыны болур уjurлуг. Өөредилге чылының эгезинден тура марксист-ленинчи теорияны бот-кичээл-биле өөренип турарларга дузаламчыны организастаары, марксист-ленинчи классиктиг чогаалдарының, ВКП(б) төөгүзүнүн, диалектиктиг болгаш төөгү материализмин, көдээ ажыл-агый экономиказының айтырылганының талазы-биле эки лекцияларын номчуру эргежок чугула.

Көдээ коммунисттерин, интеллигенцияның болгаш колхозчу активтерин марксист-ленинчи өөредилгезин организастаарының улуг болгаш харысалгалыг сорулгазын партия кабинеттеринге салган. Ындыг турбаза көдээ райкомнары партия кабинеттери пропагандаистерге болгаш марксист-ленинчи теорияны өөренип турарларга суза дузалажып турар.

Партияны обкомнары, көдээ райкомнары бо сөөлгү үеге партия чырыдышкынының ажылын удуртурун экижиктенин, каадырларын марксист-ленинчи белеткелдин дугайында улуг сагыш салып турарын демдеглээр чугула. Ычналза-даа, политиктиг өөредилгени партияны чамдык райкомнары өзү барымдаалап көөр чорук барын херечилеп турар барымдаалар бар. Чижээ, Дагестанниң көдээ районнарының чамдык партия чырыдышкынының дынакчыларын четчелеп шилип алырда коммунисттерин белеткелдин денелин барымдаалавайн барган. Чамдык рай-

Марксист-ленинчи теория—коммунизмниң тилелгези дээш демиселге бистин партияныстың күчүлүг чепсээ. Каадырларын, бүгү коммунисттерин Ленин — Сталинниң бүтүдере тилелгези өөредилге чепселештирсе, партия ажыл-агый болгаш культуру тургузушкунунга чаа чедишкениннери чедип ап турар. Партия организастаарының сорулгазы — партия чырыдышкынының идея-теоретиктиг денелин улам-на бедидирин хандыры.

Марксист-ленинчи теория—коммунизмниң тилелгези дээш демиселге бистин партияныстың күчүлүг чепсээ. Каадырларын, бүгү коммунисттерин Ленин — Сталинниң бүтүдере тилелгези өөредилге чепселештирсе, партия ажыл-агый болгаш культуру тургузушкунунга чаа чедишкениннери чедип ап турар. Партия организастаарының сорулгазы — партия чырыдышкынының идея-теоретиктиг денелин улам-на бедидирин хандыры.

Партияны обкомнары, көдээ райкомнары бо сөөлгү үеге партия чырыдышкынының ажылын удуртурун экижиктенин, каадырларын марксист-ленинчи белеткелдин дугайында улуг сагыш салып турарын демдеглээр чугула. Ычналза-даа, политиктиг өөредилгени партияны чамдык райкомнары өзү барымдаалап көөр чорук барын херечилеп турар барымдаалар бар. Чижээ, Дагестанниң көдээ районнарының чамдык партия чырыдышкынының дынакчыларын четчелеп шилип алырда коммунисттерин белеткелдин денелин барымдаалавайн барган. Чамдык рай-

Көдээ районнарга марксист-ленинчи теория талазы-биле лекцияларын өөредилгени баштайгы

«Правданы» октябрь 15-те мурунку чүүлү.

Даштан партизанниң хевирин синлип кылган. Балыгланган ол партизан, дайынчы тугун бедик көдүрүпкен турар. Партизанни тараачын тудуп турар.

Көдээ районнарга марксист-ленинчи теория талазы-биле лекцияларын өөредилгени баштайгы

Агафья Глушевич Кыргырг адаанга адын бир дугаарында салган. Сөөлгү чылдарын дургузунда амдыралче катап эгелээн колхозчу суур — Аудринниң бүгү чурттакчылары төөгүлүг документиге аттарын оон соон дарый салгылаан. (СЭТА).

Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш И. В. Сталинга болгаш Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министрин эш А. Я. Вышинскийге келген телеграммалар (1 арын). Хүлээлгелерин күүселдези дээш!

Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш И. В. СТАЛИНГА

Кыдат Улус Республиканы тургусканын чарлаанының ийи чыл оюн тавырыштыр эп-найыралдын амыр мендизин айтырып, байыр чедиргениңер болгаш чүректин ханызындан күзөөниңер дугайында Кыдат Улус Республиканың болгаш кыдат улустун мурунда Силерге сеткилим тавызындан өөрүп четиргенимай илеретим. МАО ЦЗЕ-ДУН.

Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министри эш А. Я. Вышинскийге

Кыдат Улус Республиканы тургусканын чарлаанының ийи чыл оюн тавырыштыр эп-найыралдын амыр мендизин айтырып, байыр чедиргениңер дугайында Силерге чүректин ханызындан өөрүп четирдим. ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ

Тайбың камгалалының Совет комитетинде

Беш улуг күрүнелерин аразынга Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырынын адаанга сат салышкынын чыгар талазы-биле бо чылдың сентябрьде СССР-де эгелээн кампанияны чоруп турарынын дугайында медээлер Тайбың камгалалының Совет комитетинге кээп турар.

Совет Эвилелиниң бүгү улустары, бистин чуртувустун чурттакчыларының бүгү кезектери Тайбының Пактызын чарар дугайында Кыргырыны чангыс эп-сеткилдиг деткил турарын, тайбынын болгаш улустарынын айбыл чогуунуң херези камгалаларыга бүрүн шийтирлини эңилдешкен республикалар, крайлар болгаш областтардан кээп турар медээлер көргүзүп турар-дыр.

Ат салышкынының чымдазы эмгек үеге чурттуң бүгү районнарында калбарган болгаш өзүлүг бүгү улусчу характерлиг апарган. Тайбың камгалалының республикалар, крайлар болгаш областтар комитеттеринден Тайбың камгалалының Совет комитетинге келген медээлерин өзүлүг алырга, кампанияның эгезинден эгелээш октябрьниң 10-га чедир беш улуг күрүнелерин аразында Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырынын адаанга 96729946 совет хамаатылар ат салганнар.

Алган хүлээлгелерин күүселдези дээш! Сөзүн ээлеп шыдаан

Улустарың баштыңчызы эш Сталинга чорудар чагааны чугаалажып турда, Каа-Хем районда «Сталинчик орук» көдээ ажыл-агый артелиниң кижигүнери боттарынга бедик хүлээлгелерин алганнар. Чоокта чаа, эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин күүселдези ханап көргөн, апаа чарыштын түнөөлдерин үндүргөн. Ам айткан хүлээлгеге чүгөл 3 санын чылгы мал, 10 санын инек мал четпейн турар. Оон колхозчулардан, азы суурнуң өске чурттакчыларында контрактия чуруму-биле четчелээр деп шийтирлеп алганнар. Артка бүгү көдээ ажыл-агый айтырылганы чедишкенин шийтирлетинип турар.

Эш Сталинга берген сөстү күүселдеринге улуг чедишкенин берген болза, хову ажылында ажылдарын бүгү хевирлерин чедишкенин чорудуп турары болур. Бурен-Хем аскынын биче чемистиг черлери ам бедик дужуттуг болу берген. Ол чүгөл колхозчу ажыл-агыйны чорутканы-биле боттанган.

Артелини тараажыларының улуг байырдалы болза, күрүнөгө тараа белеткелдеринин планын болгаш МТС-тиң ажылдап бергени дээш тараа-биле төөлгени районун колхозтарындан мурун, улустарында улуг баштыңчызы эш Сталинга чоруткан чагаада айткан хуусааны чартык ай бурунгаар күүсеткени болур.

«Сталинчик орук» колхоз ам Каа-Хем районда ийи чыл дургузунда бир дугаар черин ээлеп турар. Ындыг чедишкениңерни быдаргай хуу У. СЕМЕНОВА

хары кылдыр Совет Чазактын ноталары (2 арын). В. Эривост.—Делегейде эң улуг канал (3 арын). Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентинин эш И. В. Сталинниң харызын даштыкыда канчаар көрүл турары (4 арын).

Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш И. В. СТАЛИНГА

Кыдат Улус Республиканы тургусканын чарлаанының ийи чыл оюн тавырыштыр эп-найыралдын амыр мендизин айтырып, байыр чедиргениңер болгаш чүректин ханызындан күзөөниңер дугайында Кыдат Улус Республиканың болгаш кыдат улустун мурунда Силерге сеткилим тавызындан өөрүп четиргенимай илеретим. МАО ЦЗЕ-ДУН.

Совет Социалистг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министри эш А. Я. Вышинскийге

Кыдат Улус Республиканы тургусканын чарлаанының ийи чыл оюн тавырыштыр эп-найыралдын амыр мендизин айтырып, байыр чедиргениңер дугайында Силерге чүректин ханызындан өөрүп четирдим. ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ

Тайбың камгалалының Совет комитетинде

Беш улуг күрүнелерин аразынга Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырынын адаанга сат салышкынын чыгар талазы-биле бо чылдың сентябрьде СССР-де эгелээн кампанияны чоруп турарынын дугайында медээлер Тайбың камгалалының Совет комитетинге кээп турар.

Совет Эвилелиниң бүгү улустары, бистин чуртувустун чурттакчыларының бүгү кезектери Тайбының Пактызын чарар дугайында Кыргырыны чангыс эп-сеткилдиг деткил турарын, тайбынын болгаш улустарынын айбыл чогуунуң херези камгалаларыга бүрүн шийтирлини эңилдешкен республикалар, крайлар болгаш областтардан кээп турар медээлер көргүзүп турар-дыр.

Ат салышкынының чымдазы эмгек үеге чурттуң бүгү районнарында калбарган болгаш өзүлүг бүгү улусчу характерлиг апарган. Тайбың камгалалының республикалар, крайлар болгаш областтар комитеттеринден Тайбың камгалалының Совет комитетинге келген медээлерин өзүлүг алырга, кампанияның эгезинден эгелээш октябрьниң 10-га чедир беш улуг күрүнелерин аразында Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыргырынын адаанга 96729946 совет хамаатылар ат салганнар.

Алган хүлээлгелерин күүселдези дээш! Сөзүн ээлеп шыдаан

Улустарың баштыңчызы эш Сталинга чорудар чагааны чугаалажып турда, Каа-Хем районда «Сталинчик орук» көдээ ажыл-агый артелиниң кижигүнери боттарынга бедик хүлээлгелерин алганнар. Чоокта чаа, эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин күүселдези ханап көргөн, апаа чарыштын түнөөлдерин үндүргөн. Ам айткан хүлээлгеге чүгөл 3 санын чылгы мал, 10 санын инек мал четпейн турар. Оон колхозчулардан, азы суурнуң өске чурттакчыларында контрактия чуруму-биле четчелээр деп шийтирлеп алганнар. Артка бүгү көдээ ажыл-агый айтырылганы чедишкенин шийтирлетинип турар.

Эш Сталинга берген сөстү күүселдеринге улуг чедишкенин берген болза, хову ажылында ажылдарын бүгү хевирлерин чедишкенин чорудуп турары болур. Бурен-Хем аскынын биче чемистиг черлери ам бедик дужуттуг болу берген. Ол чүгөл колхозчу ажыл-агыйны чорутканы-биле боттанган.

Артелини тараажыларының улуг байырдалы болза, күрүнөгө тараа белеткелдеринин планын болгаш МТС-тиң ажылдап бергени дээш тараа-биле төөлгени районун колхозтарындан мурун, улустарында улуг баштыңчызы эш Сталинга чоруткан чагаада айткан хуусааны чартык ай бурунгаар күүсеткени болур.

«Сталинчик орук» колхоз ам Каа-Хем районда ийи чыл дургузунда бир дугаар черин ээлеп турар. Ындыг чедишкениңерни быдаргай хуу У. СЕМЕНОВА

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия чырыдышкынынын өөредилгезин организастыг калбартыр

Большевик партия марксизм-ленинизм пропагандалаарына, улусту коммунисттик өзүгө кижиздеринге канчаар-даа аажок улуг сагыш салып турар. Бодуну ажил-чорудулгазын Ленин-Сталиндын улуг өөредилгелерин ууртулга болдуруп албышаан, бистин партияны совет улусту коммунизминин оруу-биле чедишкенин аппарат чыдар.

Марксизм-ленинизм чогаадыкчы эртем болган учурунда, масса-биле ханы харылзаалыг болганда нинтиде көгүлдүзүлгө хойлулары-биле каадырларын чепсеген, ол хойлуларын хүн-бүрүнү практиктиг ажилына ажылаарына өөредип турар.

Коммунисттик партиянын, эш Сталиндын хүн-бүрү сагыш салып келгени-биле коммунисттерин идея теориялыг билин өстүреринге, ажилчы чонун ортузунга марксизм-ленинизмдин идеяларын пропагандалаарына чугула чүүдү тургускан.

Каадырларын идея талазы-биле кижиздер ажалдыг калбарышкынынын дугайын 1951—52 өөредилге чылында бистин областа партия болгаш комсомол чарыдышкынынын тургустунган четкизи херечилеп турар.

Чижээ, Кызылдын көдө районуна бо сөөлүг чалдарла пропаганда ажалдыг чөлүктөстүргү турган, ол дугайында областын солундарына болгаш пропагандастын хурдаларына, ВКП(б) обкомунун доктаалдарына демделетинип турган.

Бо чылын партиянын Кызыл райкомуну чаа өөредилге чылына белектелип үезинде партия чырыдышкынынын организастыг калбартыр, бөлүмнүн болгаш политшколаларын ажалынын денелин бейдер талазы-биле элээн ажалдарын кылган. Кызыл районунун партия организастыгында 148 коммунисттер санатынын турар, ычнаарга, оларнын 146-зы партия чырыдышкынынын кандыг бир хевиринде хаара туттунган, оон иштинде 39 кижини марксизм-ленинчи теорияны боткичээл-биле өөренир күзүннөр, бижикти билбес болгаш биче балыр 40 коммунисттер бижик бөлүмнүн өөренир.

Өөредилге чылы эгелээринин мурнунда пропагандастын ийн хонук хуусаалыг семинарын партия райкомуну чоруткан, анаа «ВКП(б) төөгүзү — марксизм-ленинизм хөдөлүшкүндө», «Политшколаларга болгаш бөлүмнөргө кичээлди канчаар чорудары», «Дептер-биле канчаар ажалдыг лекцияларын болгаш партия пропагандалынын сорунгаларынын дугайында илеткелди кылган. Семинардын төнчүзүндө пропагандастыр подитшколаларын болгаш бөлүмнүн диннакчылар-биле четчелээр талазы-биле дуржулганы солушкан болгаш башкыларын методиказын экижидер дугайында чугула саналдарын бергенер.

Партия кабинелин октябрь айда ажил планында марксизм-ленинчи теорияны бот-кичээл-биле өөренип турарларга консультацияларын болгаш ВКП(б) төөгүзүн өөренип турарларга лекцияларын чорудары көрдүнгөн. Партия кабинет эргелекчизи эш Асочакова партия активинин дузаламчызы-биле бо чылын колхозтарга, школаларга, бүүдүрүлгөргө шуут барып, бодунун идея-политтиктиг денелин бейдер дээш ажалдап турар коммунисттерге болгаш интеллигенцияга дузаламчы көргүзүрүн төлөвилеп турар. ВКП(б) райкомунун бюрозунга ноябрь айда «Баян-Хем» колхозтун политшкола пропагандастын илеткелдин диннарын төлөвилээ.

Чамдык бөлүмнөрдө, алаңгы улустур бүүдүрүлгөдө бөлүмнөрдө кичээлдерин ийн-үш удаа чоруткулаан, баштайгы хүннөрдөн эгелээш-ле диннакчылар конспекти канчаар тургустурун дугайында, программаларга кирген материалдарын ханызы-биле өөренип алып дугайында айтырыгга улуг сагыш салып турар. Хөмүр даш уургайынын партия эге организастыгынын секретари эш Бухолцев — бо чылын кичээлдерге белектел талазы-биле элээн ажалдар чорутууган, коммунисттерин өөредилгезин дугайын партия хуралына өй-шаанда тургускан, партия чырыдышкынынын диннакчыларын хуралга бадылаан болгаш пропагандастын шилип алган деп чугулап турар.

Көк-Тейнин чеди чыл школасында организастап тургускан ВКП(б) төөгүзүн өөренир бөлүм кичээлин

эки эгелээн. Диннакчылар шуптузу өөредилге материалын эки конспектилеп, немелде литератураны номчуп турар. Пропагандастыр Серебряников кичээлдерге эки белектелип, оларны сонуурганчы чорудуп турар. Бөлүмнүн болгаш политшколаларын кичээлдерин организастыг эгелээри-биле октябрынын 14—15 хүннөринде партия райкомунун секретары болгаш бюро кезигүннөри, база партия активи партия эге организастыгынын үнүгүзүннөр. Чижээ, МТС-те политшколанын ажалынын эгезин организастыгы-биле ВКП(б) райкомунун секретари эш Вязок, Чкалов аттыг колхозче райком секретари эш Лошенко, «Баян-Хем» колхозче райком секретари Часкым, «Совет Тыва колхозче партия, профвилелдер болгаш комсомол организастыгынын килдинизин эргелекчизи эш Седип, «Бай-Булуң» колхозче парткабинет эргелекчизи Асочакова, райпода политшколаге райкомуну инструктору эш Баранова олар чоруткулаан. Ол эштер партия организастыгы баштайгы кичээлди организастыг чорударына дузалашканнар.

Партия райкомунун ажалдакчылары чер-черге баргаш партия чырыдышкынынын четкизинин четчелээшкенин шынны база катап хынаар, четчестерини ол черинге узуткаар, политшколаларын болгаш бөлүмнүн кичээлди эгелээринге беледин хынап көөр арганы берген. Чижээ, МТС-те ВКП(б) төөгүзүн өөренир бөлүмүнүн диннакчыларын таарыштыр тургузар талазы-биле четчел ажал бары илерээн. Ол частыгыны ол черинге доран эткен болгаш диннакчыларын негелдизин болгаш нинти эртем билин таарыштырып тургаш бөлүмүнүн диннакчыларын четчелээ.

1951—52 өөредилге чылында партия чырыдышкынынын ажалдын дыка экижидер арга ВКП(б) Кызыл райкомунда бар. Кичээлдерин теория талазы-биле бедики денелин эртеринде пропагандастыр чогуур практиктиг дузаламчыны көргүзөр, большевизмин теориянын бот-кичээл-биле өөренип турар коммунисттер болгаш совет интеллигенция дугайында үргүчү сагыш салыр кичээлдерин коммунисттик тургузушкунун практиказы-биле ханы харылзаалыг чорудар.

Д. РЫЛОВ.

Районда пропагандисттерин семинары

Чер-черде партия чырыдышкынынын өөредилгезин эгелээри-биле холбаштыр пропагандастын билин быжыглар-биле ВКП(б) Сүт-Хөл райкомуну пропагандастыр семинарын эртерип чоруткан. Семинарга он алды шак тургузулда сечүүл темалар дугайында лекциялар болган.

Чир-черде партия чырыдышкынынын өөредилгезин эгелээри-биле холбаштыр пропагандастын билин быжыглар-биле ВКП(б) Сүт-Хөл райкомуну пропагандастыр семинарын эртерип чоруткан. Семинарга он алды шак тургузулда сечүүл темалар дугайында лекциялар болган.

Номчутунган лекциялар пропагандастыр билинги болгаш тодар-

гай болган. Оон иштинде Ленинни «Чүнү кылырлы», «Бир базым бунураар, ийн базым ачкаар» деп чогаалдарын, база бүгү делегей байдалынын дугайында, ВКП(б) төөгүзүн допчу курзунун бир ийн дугаар бөлүктөрүн болгаш совет социалисттик күрүн дугайында лекциялар номчутууган.

Семинар болза, ВКП(б) төөгүзүн допчу курзун өөренир бөлүм-

нүн болгаш политшколаларын пропагандастыр 1951—1952 чылдар партия чырыдышкынынын өөредилгезин чедишкенин чорударына чугула билиглерин берген. Пропагандастыр Биче-осл, Шагдаар-оол, Сергей Чырткапал, Серен оода өскөлөр бөлүмнөргө, политшколаларга кичээлдер чорударынын белектелип эки кылып алганынар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Баштайгы кичээлдер

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунун бир дугаар секретари эш Т. Бегзи бистин корреспондентивин белек беседасына демделээни болза:

— ВКП(б) Чаа-Хөл райкомуну партия чырыдышкынынын эртен 1950—1951 өөредилге чылына Зодарга, бо чылын оон-даа эки болгаш организастыг болдуруп дээш өлчө кол кичээлдерин угландырап.

райкомунун секретарынын эгелээш, районун өске-даа харысалгалыг ажалдакчылары тус-тус черге үнүлөп, партия организастыгына боттук дузаламчыны көргүскөн.

Ол ажалдарын түнелинде партия чырыдышкыны бо чылын октябрь 15-те 24 кезек черлерге бир дугаар кичээлдерин организастыг талазы-биле эки эгелээ.

Организастыг эгелээ

МУГУР-АСКЫ. (Радио-биле). Мөңгүн-Тайга районунун партия организастыгы партия чырыдышкынынын бо 1951—52 өөредилге чылында организастыг, бедики шынарлар эртерип дээш тодаргай хемчелерин ап турар.

Чоокта чаа политшколанын, бөлүмнүн пропагандастын бир хонук хуусаалыг семинарын эртерген. Анаа лекцияларын, илеткелди болгаш консультацияны 15 пропагандастыр дынап эртен. Көдөдө партия организастыгы партия чырыдышкынын организастыг эгелээ.

ринге практиктиг дузаламчыны көргүзери-биле ВКП(б) райкомунун харысалгалыг ажалдакчылары болгаш өске-даа активтер тус-тус черге чорупканнар. Олар партия эге организастыгынын хуралдарын чылдыргаш, бо чылын партия чырыдышкынынын кичээлин организастыг эгелээр дугайында айтырыг чугулашкан.

Октябрынын 12-нин хүнүндө район төвүндө кезекки партшколанын, ВКП(б) төөгүзүн допчу курзун, В. И. Ленин биле И. В. Сталиннын биографиязын өөренир бөлүмнүн болгаш бот-кичээл-биле өөр-

Бичаарга, район төвүгө турза чогуур 2 кезекки партшкола, база бедики хевирин 2 бөлүмү баштайгы кичээлин чогуур өйүндө организастыгы-биле эгелээ. Ол ашкык чер-черге ВКП(б) төөгүзүн допчу курзун өөренир 8 бөлүм, база 11 политшколалар болгаш Сталин башкыны допчу биографиязын өөренир бир бөлүм октябрь 15-те бир дугаар кичээлдерин багай эвес эгелээнер.

нирлерин хуралын эртерген. 70 ажал диннакчылар хуралга кончуп илеткелди киришкен.

1950—51 өөредилге чылынын түнели болгаш ам бо чылда партия чырыдышкынынын сорулгаларын дугайында илеткелди талазы-биле санал шүүмчүлөп калбаа-биле илеткелди эртен. Санал берген эштер эртен чылда четчестерини моон сонгаар болдурубазын колдап шүүмчүлөп турганнар.

Октябрь 15-те элээн политшколаларын, бөлүмнүн кичээли организастыг эгелээ.

С. ДАГБА-ДОЖУ.

Социалисттик хүлээлгелерин күөсөдүр талазы-биле муракчыларын одурунда

Көдээ ажал-агынын ажал-ишчилери социалисттик хүлээлгелерин алдары-биле долдуруп болгаш аяр күөсөдүн, тайбынын херээн бедики көдүрүшкүнүгү күш-ажыл-биле быжыглар турар. Сүт-Хөл районун Киров аттыг колхоз (даргазы эш Очур, партия эге организастыгынын секретари эш Дажы) күрүнөгө тараа дузалашканын планын 140 хуу, «Стаяныг орук» колхоз (даргазы эш Даваа, партия эге организастыгынын секретари эш Сергей) күрүнөгө тараа дузалашканын планын 160 хуу, «Большевик» колхоз (даргазы эш Темирбек, партия эге организастыгынын секретари эш Метке) — 137 хуу, Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Шокпаа, партия эге организастыгынын секретари эш Бегзи) — 149 хуу күөсеткенер.

Сүт-Хөл МТС-тин тараа бастыраар «МК—1100» деп нарын молотилказы-биле машинист эш Токпак-оол тараа бастыраар ажал нормазын нинти-биле 110 хуу күөсөдүн турар. МТС-тин механизаторлары боттарынын алган хүлээлгелерин чедишкенин күөсөдип келген, МТС-тин тракторизин эш Агбаан чер аңдарынын чыл планын 212 хуу, тракторист эш Лопсан — чайгы, күсүк чер аңдарынын чыл планын 213 хуу күөсеткен.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Италия-биле тайбын керээзин эде көөр дугайында айтырыгнын талазы-биле АКШ, Великобританиянын болгаш Франциянын чазактарынын катышкан декларациязынга хары кылдыр СОВЕТ ЧАЗАКТЫН НОТАЛАРЫ

АКШ-тын элчин дээрги Кэрк, Великобританиянын херектеринге түр бүүрүтүргөн дээрги Грей болгаш Франциянын херектеринге түр бүүрүтүргөн дээрги Брионвалль олар бо чылдын сентябрь 26-да ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министерствозунга чоразан болгаш Италия-биле тайбын керээзин эде көөр дугайында АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын чазактарынын катышкан декларациязынын бижимелин дамчыдып бергенер.

ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинский АКШ-тын херектеринге түр бүүрүтүргөн дээрги Каммингини, Великобританиянын херектеринге түр бүүрүтүргөн Грейни болгаш Франциянын херектеринге түр бүүрүтүргөн Брионвалль октябрынын 11-де хүлээп алгаш, АКШ-тын, Великобританиянын болгаш

Франциянын чазактарынын катышкан декларациязынга хары болдуруп Совет чазактын ноталарын оларга хүлээди берген.

АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын чазактарынын декларациязы

Италия-биле тайбын керээзинин тургусканы улуг айтырыгларын хостуу нацияларын аразына кады ажалдакчыларын дески хөгжүлдизинин сонуургалына э-не экизи-биле канчаар шийтирлеп болурунун дугайында айтырыгы Катышкан Штаттарын, Франциянын болгаш Катышкан хаан черинин чазактары элээн үедө көрүп келгенир.

Итали улустун күзелин өзүгаар, дайынын сөөлүгү үезинин тургузулда эвилелчилер-биле чөптүг кады ажалдакчыларын турган Италия демократтыг корум чурумунга катап тургузуп алган. Катышкан Нацияларын Организастыгынын Уставын үзелинге таарыштыр Италия болза, хостуг дсгейини сагыш-сеткил катыжышкынынын оңаа чугула дузаламчыны тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг өскө күрүнелерге өскерилге чок көргүзүп келген.

Италия-биле тайбын керээзинин тургусканы улуг айтырыгларын хостуу нацияларын аразына кады ажалдакчыларын дески хөгжүлдизинин сонуургалына э-не экизи-биле канчаар шийтирлеп болурунун дугайында айтырыгы Катышкан Штаттарын, Франциянын болгаш Катышкан хаан черинин чазактары элээн үедө көрүп келгенир.

Итали улустун күзелин өзүгаар, дайынын сөөлүгү үезинин тургузулда эвилелчилер-биле чөптүг кады ажалдакчыларын турган Италия демократтыг корум чурумунга катап тургузуп алган. Катышкан Нацияларын Организастыгынын Уставын үзелинге таарыштыр Италия болза, хостуг дсгейини сагыш-сеткил катыжышкынынын оңаа чугула дузаламчыны тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг өскө күрүнелерге өскерилге чок көргүзүп келген.

Совет Чазактын 1951 чылдын октябрь 11-де нотазы

«Италия-биле тайбын керээзинин тургусканы улуг айтырыгларын хостуу нацияларын аразына кады ажалдакчыларын дески хөгжүлдизинин сонуургалына э-не экизи-биле канчаар шийтирлеп болурунун дугайында айтырыгы Катышкан Штаттарын, Франциянын болгаш Катышкан хаан черинин чазактары элээн үедө көрүп келгенир.

Италия-биле тайбын керээзинин тургусканы улуг айтырыгларын хостуу нацияларын аразына кады ажалдакчыларын дески хөгжүлдизинин сонуургалына э-не экизи-биле канчаар шийтирлеп болурунун дугайында айтырыгы Катышкан Штаттарын, Франциянын болгаш Катышкан хаан черинин чазактары элээн үедө көрүп келгенир.

Италия-биле тайбын керээзинин тургусканы улуг айтырыгларын хостуу нацияларын аразына кады ажалдакчыларын дески хөгжүлдизинин сонуургалына э-не экизи-биле канчаар шийтирлеп болурунун дугайында айтырыгы Катышкан Штаттарын, Франциянын болгаш Катышкан хаан черинин чазактары элээн үедө көрүп келгенир.

Д. РЫЛОВ.

Пресс агентствелин корреспондентинге делегелинге чугулааны болза, Франциянын Индо-Кыдатта чорудуп турар дайынын бодап алгаш «атлантика эвилелин канчег бир өскө күрүнө Италиянын берген дивизияларын хөй дивизияларын берип болурун» көрбөй турар мен дээ.

Ычангаш АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын чазактары Италия-биле тайбын керээзинин эде көрүүшкүнүн Италиянын девискэрин, оон кижин болгаш материалдыг курларларын Сонгу-атлантика пактызынын агрессчи сорулгаларын боттандыраарга ажалдакчыларын оралдыгы туралар, ол бүгү АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын агрессчи политказынын бүгү угланышкынынга таарыштыр турар.

Ол политика болза, делегейин ийн дугаар дайынын чедирген коргалдарын сөөлүндө ам-даа делтип чадаан итали улустун сонуургалары-биле таарышпазы ышкаш Европада тайбын диктир-биле ол политказын кандыг-даа нинти чүүлү чок болуп турар. Ындыг политика Италияга, итали улуска Гилдер биле Муссолинин политказын чедирип турганы ядалар түрөнген-даа улуг ядалар түрөнгө чедирбей барып шыдаас.

2. АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын чазактарынын декларациязында болза, Италияны Катышкан Нацияларын Организастыгынын кежигүнүнө кирирнин халдырарынын чугулазынын дугайын, ычангаш Италияны Катышкан Нацияларын Организастыгынын кирип алырынга амга чедир «вето» деп чүвени ажалгааны моондак болуп турар ышкаш кылдыр ол декларацияда көргүзүп туралар.

Ындыг делегел чүвенин шыны-биле дүүшпейн турар, чүгө дээрге, Италияны Катышкан Нацияларын Организастыгынын кежигүнүнө кире эсге күрүнелер-биле кады ден эргелерге үндөилээш кирип алырынга Совет Эвилели кажав-даа уурдалмай турган. Катышкан Нацияларын Организастыгынын кежигүнүнө кире Италияны амга чедир кирибээни болза, чаа кежигүннөр кирип алырынын айтырыгынын талазы-биле Катышкан Нацияларын Организастыгынын шуут өске позицияны эжелеп турган чүгө АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын бүүрүзү-биле болган.

3. Совет Чазак 1944 чылдын март айда-ла, өскө күрүнелерин ышкаш кылганынын мурнунда-ла Италия-

биле дипломаттыг эрге хүлээлгелди төлөөлчилер-биле солушкан, оон-биле шуут болгаш дорт харылзааны тургусканы билинги болбай.

Италияны эде эргелиг күрүнө кылдыр көрүскээр күзөлдү ууртулга болдуруп, бир эвес дайын үезинде Италия-биле бир дөмөй байдалга турган Болгария, Венгрия, Финляндия болгаш Румыния-биле тайбын керээлери эде көрүп, оларны КНО-нун кежигүнүнө кирир болза, Италия-биле тайбын керээзин эде көрүнгө, тайбын керээзи-биле доктраткан кызгаарлаашкыны эде көрүнгө, Италияны КНО-га кирип алырынга Совет Чазак уурдалмай турарын делегел тур.

Италия-биле тайбын керээзин эде көөрү тайбын камгаланын херээнге кандыг-даа хора чедирбес ужурул болгаш Сонгу-атлантика бөлүгүн агрессчи дайын планына кириштиреринге Италияны ажалгаан түрүп болбас деп Совет Чазак оон-биле кады санап тур. Харын-даа, Италия-биле тайбын керээзин эде көөрүн тайбын быжыглар болгаш Италияга өзүлүг ден эргени, хамаарышпас чорутуу хандыраар сорулга-биле боттандыраар ужурул деп Совет Чазак санап тур. Ындыг-даа болза, агрессчи Сонгу-атлантика бөлүгүн составына Италияны кирип турарынын фактызы тайбын сонуургалына үндөилээнин уду болгаш Италиянын агрессчи дайынын оруунче кирип идип турары чигичи чок; Италиянын девискэринде даштыкы шериг баазаларын болгаш даштыкы чепсектиг күштерин бары Италияны хамаарышпай чурт кылдыр хуулдурушаан оон ден эргени болгаш хамаарышпас чорун чүгө быжыглавын турар эвес, харын кошкадып турар.

Оон ужурундан тайбыны камгаларынын болгаш быжыгларынын сонуургалын ууртулга болдуруп, бир эвес Италия агрессчи Сонгу-атлантика бөлүгүндө үнер болгаш бодуну девискэринге даштыкы күрүнелерин шериг баазаларын болгаш чепсектиг күштерин тургуспас болза, чүгө ычнаарда Италия-биле тайбын керээзин эде көөр болгаш чогуур кызгаарлаашкыны чылдыры-биле чөпшээржи болуп дээрин Совет Чазак делегел тур.

Великобританиянын, Франциянын чазактарында дамчыдып бээри-биле моон-биле дөмөй ноталарын Великобританиянын херектеринге түр бүүрүтүргө болгаш Франциянын херектеринге түр бүүрүтүргө чыгыс угда хүлээди берген.

(СЭТА).

Көдээ ажал-агы мастерлеринин курстарында

Бидинип турар медээлер өзүгаар алырга, чурттуг бүгү райондарында бар болуп турар үш чыл хуусаалыг агро-зоотехник курстарына бо чылы 3.250 муң ажал кижин өөренир деп турар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Өөредилгенин бирги чылын дооскан колхозчулар чер болгаш мал ажылынын талазы-биле кол билиглерин алганнар. Ийн дугаар чылда янзы-бүрү культураларын ийикте мал ажылынын янзы-бүрү хевирлеринин талазы-биле тускай билиглерин шингээди алырлар. Өөредилгенин ийги чылын чедишкенин доосканнарга көдээ ажал-агынын ийги разрядтын мастери деп атты тысыр. Өөредилгенин үшкү чылын доозар арганы моон сонгаар оларга база бээр. Өөредилгенин үшкү чылы болза улам калбак билигин бээр болгаш ону доосканнар бирги разрядтын мастерин алын алыр.

Колхозчуларын 160 муң ажал агрономнар, зоотехниктер, ветеринар

эмчилер, эртем ажалдакчылары болгаш көдээ ажал-агы өөредилге черлерин башкалары өөредир. Дуржулга алып сорулга-биле колхоз болгаш совхоз бүүдүрүлгезинин чарткычыларын, муракчыларын ол курстарга чалаан. 50 муң чыгыс башкылар тускай семинарларын эртерген. Ол семинарларга олар көдээ ажал-агы чорударынын эң чаа методтары-биле таныжып алганнар.

(СЭТА).

Кызыл хоорайның бүдүрүлгелеринин кышкы үеде ажылдаарына белеткелди четче кылдырмай турар

Бүдүрүлгелеринин кышкы үеде ажылдаарына таарымчалык байдалды тургузуу, чиг-этти, материалдары, оттулар чүлдү четтери-биле белеткээрине, база бүдүрүлгенин бажынаарынын, машина-чепсектеринин түр болгаш капиталдык септелгелерин чорударына Совет чазак чыл санында-ла хөй түнүг акша-хөргөнгини чөпшээр берип турар.

Кызыл хоорайның чамдык бүдүрүлгелери кышкы үеде ажылдаарына белеткел ажылдарын кончуг шүшпөңи-биле чорудуп, чөпшээр берген акша-хөргөнгини долдузу-биле аягылап шыдамай турар.

Даарыяга комбинадында бүдүрүлгенин чектерин септээр ала-чяагарлап чөрүп турар, кандык септелгени чорударынын дугайында тодаргай планнашкын ында чок. Комбинаттын дирекциясы чүглө печкаларын септээр-биле кызыгаарлатып, бүдүрүлгө бажынын ханаларында шаарара берген ойкактарын сыжып чыгылаарына сагыш салбайн турар. Директорунун хүлээлгенин күүсетип турар эш Свистунун ханалары сыжырынын орнуна шукатуралааны дээр, а шукатуралаар дээрге сметте анаа чөпшээрээн акша-хөргөнгини чок-дур — деп чылдаганга оорганга, коллективтин массалык шөфтээжини-биле кылып ал болур ажылдарын организавайн турар. Бүдүрүлгө черинге оттулар чүүл белеткелди оожум чоруп турар, коллективтин ажылтын, албан хаакчытарын оттулар чүүл-биле хандырттырмаан. Оон дээрелес байдалда сапог мастерская, аш-чем комбинады, тууыр заводу база турар турар.

Электрик станциясы электрин четкелерин эде тургузарына чөпшээр берген 150 муз рубльди аягылавайн турар, хоорайның электрин четкини будалчак, сандаргай байдалда турар турар, ол электрин четкелерин эде тургузарын соок джеринин бетинде кылып алып ужурутуп. Электрин станциясынын удурткучулары мынчага чедир кандыг-лаа боттуг ажил чорутпайн турар. Электрин станциясы электрин күжүн ажылдап үндүрерин чүглө сан талазы-биле чедир күүсетпейн турар эвес, харын шынар талазы-биле база куду денелге күүседип турар. Электрин станциянын септелгелерин кылырын савдалып, хоорайның бүдүрүлгелерин, чурттакчыларын электрин күжү-биле хандырбайн турары ажылдайтга, өөредилгеге улуг шаптыкты ужураштырып турар.

Электрин станциясында ажылдын организастанына сандаргай, сагалга-чуруму салдычак, ажылдын бүдүрүкчүлүгү куду болуп турар.

Ажылдакчыларында ажылга үнмейн баар, арагалаар чоруктар бар. Блангья машинист эш Кочнев, одакчы эш Чекуров, токарь эш Рынов, электрик эш Петухов олар арагага хандып, ажылга үнмейн баар чоруктарын кылып турар. Электрин станциянын агрегатында ажылдакчыларын күш-ажылы, сагылга-чуруму шак мындыг куду денелде болуп турда, электрин күжү ажылдап үндүрери күүсетпейн турар болбайн канчаар.

Хоорайның хереклекчилер нинтелинин коллективни кышка белеткел ажылдарынче озалдап кирген. Мынчага чедир магазиннерни, столоваяларын хөмүр даш-биле мырнай хандырбаан. Түр болгаш капиталдык септелгелерин ам-лаа дооспаан. Чоруктан септелгелерини шынары куду. Блангья автотранспортта № 4 столоваяны септээр багай, 12 чурталга бажынаарын септээр тургаш чүглө 4-түн септээр. Септелгенин шынарын, туугу материалдарын чарыгдап турарын шынавайн турар.

Ногаа аймаа болгаш картошка белеткээринин планы үстүп турар. План өзугаар 318.000 тонн картошка белеткээр турган болза, 62.852 тонну белеткээр, ол чүглө 20 хуузу, январь-февральга 228 тонну белеткээр тургаш чүглө 38 хуузу белеткел алган болуп турар. Ол ышкы кат, тоорук, мөөгү белеткээр планын шуут үскен.

Ында күш-ажылдын сагылга-чуруму кошкак, хоорайның хереклекчилер нинтелинин даргазынын орданын эш Коженинин ажил шагынын үзүндө спирт ижипкен аскы чытталы берген олуларын үргүлчүлө көрүп болур. Хоорайның хереклекчилер нинтелинин удрукчулары кышка белеткел ажылдары чорударынын бедик харысалгазы болавайн, чайнын, күстүн эки үелерин шүшпөң чорук-биле эртирив алганнар.

Хоорайның чунар бажынын иштин септелгени колдуунда доозулган болза-даа, ам-даа ажылдалче кирибейн турар.

Бүдүрүлгелеринин кышкы үеде саат чокка ажылдаарына таарымчалык байдалды тургузар төлөөдө, бүдүрүлгелерин удурткучулары хереклетинер чиг-этти, материалдарын четкелерин-биле белеткээр, бажынаарын машина-чепсектерин септелгенин бүрүн доозар, оттулар чүүл-биле бурун хандыртынар талазы-биле ажылдарын чорудар ужурутуп. Ынчангаш ол белеткелдерни хожудалып турар бүдүрүлгө удурткучулары аркан кыска үенин иштинде кылыры чугула.

И. ВЕРИН.

Колхозта чаа эмнелге салбыры

Тес-Хем районун Калинин аттыг колхозунда чаа эмнелге салбыры тургустунган.

Суму Совети, колхозтун баштаар чери кижи эмнелгенин салбырынын оран-бажынын тургузар талазы-биле боттуг хемчеглер алган. Эмнелге салбыры оттулар ыяш-биле бүрүн хандыртыган. Ында анык эмчи эш Даваа онашклар ажылдымын чедишкенин чорудар мен деп хүлээнип турар.

Б. КАРА-ООЛ.

Делегейде эң улуг канал

Инженер уран-чүүлдүн төөгүзүндө үлегер чок улуг, суг күжү-биле ажылдар техниктиг тудушкуннар анын эң улуг комплексизация—Кол Туркмен каналдын тудушкунун дугайында ССР-нин Министрлер Чөвүдөлийн төөгүлүг доктаалынын үгүн хүнүндөн бээр чыл эрткен. Ол улуг сталинче туугу мындыг эң чугула улуг ажыл-агыларын дөрт айтырылганы оок-биле кадзы шийтирилээр: ирригация, энергетиктиг транспорт болгаш суг хандырылгазы. Аму-Дарьяда 1100 километр узун дурттуг канаалда эң улуг 12 суг бедилдерин тургустунар деп турар, оон иштинде суг күжү-биле ажылдар электростанциянын болгаш өске-даа тудушкунуну плотиналары бар. Суггарылга болгаш сугландырылга каналдарын узунунун хемчээли 1200 километр чедип турар, ол болза, чоңу болгаш үлетпүр бүдүрүлгелерин суг-биле хандырынын суг дамчыдар хоолайын санавакса безин ол хире болуп турар.

Ажылдарын хемчээли улуг. Чартык миллиард чыгыш кубометр довуракты уштур херек, 2,5 миллион кубометр бетону болгаш лемир бетону эптей салыр. Ажылдарын фронтуну болза, Туркменияны болгаш Узбекстанын шыва албышаан 1500 километр узун дурттуг черге калбарар.

Кол Туркмен каналдын тудушкуну болза, үнүш чок кургаг элезинерин болгаш эң тайыс үнүштүг кургаг элезинерин бойдузун өскертүп болгаш Ортааки Азиянын республикаларын экономиказын болгаш культуразын күчүлдү чаа көдүрүшкүнү хандырар.

Кара-Калпакта хлопчатниктин тарылгаларын суггарынын ачызы-

биле суггарылга Туркменияга 8 катап көвүдээр. Мал ажылы улуг хөгжүддөни алыр. Ылаш тарылгаларын ногаан үнүштери элезинерин хөмө алыр, база фабрикалар, заводтар, чурттакчылык черлер элбешилдиг сугну алырлар. Үлетпүрүн оон ынайгы калбак хөгжүлдөзиге база тургустунар, суг күжү-биле ажылдар чаа электростанцияларын чик электростанциялары хоорайларын болгаш суурларын, электржилер, көдээ ажил-агыдай хөй күш кирер ажылдарын механизастаар.

Канал болза, Сонгу Туркменияны, Кара-Калпакыны болгаш Хорезмны чурттуг төп районнары-биле харылаштырар.

Эрткен чыл болза, белеткел ажылдарына хамааржыр. Чазактын доктаалы үнгенин соон дарый дораан-на Аму-Дарьянын эриктинге баштайгы туугулар четкилеп келгенер болгаш үнүш чок кургаг элезинче «гидротөвлөүл» отрядтары үнүккенер. Туугунун адресинче чүктөр калбак шуужулга-биле эндерип чоруп турган. Кыска үеде бистер болза, Чардоюлда, Шарлаукеле, Ургенинде дажылга баазаларын тургузуп алкан бис, оон ынай демір-оруктар-биле складтар база туттунулаан. Чугула чүктөрүн Москвадан, Ташкенттен, Ашхабадтан болгаш Ургенинен самолеттар-биле чедирип турган.

Кыштын соок үези турза-даа, шийчиклекчилер болза, чер үттээшкенин организастаннар болгаш кыска үеде төлөвилде херек материалдарын шийчилеп тып алганнар болгаш эрткен чылдын эгезинде туугуларга Тахиа-Таштын плотиназын турар черин база канаалды эге участогунун үнүн айттып бергенер.

Областың чер тургузуунун эргеледи колхозчу суурларын тургузуушкунуна улуг ажылдарын чедирип турар.

Чурукта: Улуг-Хем районда чер тургузуунун салбырынын техниги Г. Ширинкина Сталин аттыг колхозтун суурунун тургузуун шийчилеп турары. Солагай талазында колхоз даргазы Т. Өдүрек.

Ажылды бедик денелче

Чөөн-Хемчик районун колхозтарынын баштаар черлери нинтинин малынга чангыс аай хевирлиг чаа, чыгыс кажааларын тудуп бээр чорукту херекке албайн келген болгаш ол тадазынче улуг кичээнгени салбаан.

План өзугаар бо чылын 35 чаа кажааларын тудуп, аягылап кирибейн ужурутуп турган. Сентябрь 1-ге чедир ол планин күүселдезин ап көөргө, «Коммунизмге орук», «Октябрь 30 чыл ою» колхозтар болгаш Жданов аттыг колхоз чүглө 6 саны мал кажааларын тудуп эгелеп тудуп кааш, оон дооспайн ара соксаан туруп турар.

Малга четир санын чөм суурун болгаш чаа, чыгыс кажааларын тудуп тургузары нинтинин мал ажилын улам ынай хөгжүдөргө улуг ажил-дузалыг. Бо талазы-биле ол ажилды эрткен чылын озалап көрбөй, мады чөм-биле чедир хандырбайн, анаа кажааларын тудуп бербээнин ужурундан «Кызыл тараачын», «Большевик», «Искра» болгаш районун өске-даа колхозтарынын малын бажына когаралдар болган. Ол четпес чорукту бо чылын канчап-даа болдурбас деп чүрени колхозтарын баштаар черлери шуут уттуп турары кончуг четпес.

Районда эш Чернышев эргелекчилээн көдээ ажил-агы килдизи болгаш эш Седикле удурткан көдээ болгаш колхоз тудушкун килдизи колхозтарын туугу ажилын чогуур үезинде шын организастан, ажилды бедик денелдиг чорударын улуу, ажилды кошкак удуртуп, колхоз баштаар черлеринге практиктиг дузаламчыны көргөспөй турары-биле эптежир аргажок. Оон хараазы-биле колхозтарын план өзугаар тудуп тургузар мал кажааларын тудуунга кирер ыяш материалы чогуур үезинде четкелетинээр, колхозтарын баштаар черлери тудууга ажылдар тудуг бригадаларын тускайлап тургусса-даа, ол бригадаларын тудугуларын кампанияга ажылдар үезинде өске ажылдарже кирир чоруктар турган. Тургустунган брига-

даларын ажилын шынары кончуг багай турган. Бригадаларын ажилын бедик бүдүрүкчүлүг болдурарына колхоз баштаар черлери сагыш салып, удуртпайн келген.

Нинтилетирген малга тудуп берзе чогуур кажааларын тудуунче колхоз бүрүзү эгелеп кирген болза, бо үеде чедир планда көрдүнгөн мал кажааларын тудуун доозуп болур арга колхозтарга турган. Ол болза, колхоз бүрүзү ажилын күжү четир, тыртар күш, автомашиналар-биле долу хандырылгалыг болгаш тудууга херектээр ыяш-биле район байлакшалды. А бо ажилды денелинин куду болганын чылдагааны ажилды чогуур негелдезин чедир удуртпайн турганында болур.

Партия болгаш совет чазак, эш И. В. Сталин боду областын ажилчы чоңнарынын амыдыралынын чагай чоруу дээр, колхозчуларын бай амыдыралды болдурары дээр хүн-бүрү-ле улуг сагыш салышкынын салып турар. Оон бир тодаргай барымдаазы, колхозтарын нинтилетирген малынга чаа кажаалар тударына хөй-хөй түнүг узун хуусаалыг чөөлдерин колхозтарга тыспып турары болур. Бүгү колхозчулар бодунун кызымаккай тургузукчу кыш-ажылды-биле ол ада сагыш салышкынын харылаар ужурутуп. Ынды болганда планда көрдүнгөн чаа мал кажааларын тудуун кыска хуусаанын иштинде ыявалы доозуп, бо чылын аягылап кирири чугула.

Чөөн-Хемчик районун партия райкомун, райкүсүм болгаш эң ылангыч көдээ ажил-агы килдизи, база көдээ болгаш колхоз тудуунун килдизин удурткучулары мал кажааларын тудууларын колхоз бүрүзүне күүсетирер хемчеглерин ал, тудуг бригадаларын ажилды бедик бүдүрүкчүлүг денелге чедирери-биле колхоз баштаар черлеринге айттышкынын берип, олрга хүн-бүрү практиктиг дузаламчыны чедирери чугула.

А. БИЧЕ-ООЛ.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Ниитиниң өнчүзүн самчыгдап турар

Сүт-Хөл районун Сүт-Хөл сумунунда Киров аттыг колхоз 1951 чылдын эгезинде-ле бир столовая тургускан. Ол столоваянын ажилы баштайгы үеде элээн эки болуп, колхозка хөй орулганы кирип турган.

Столоваянын эргелекчи Чанчып бодунун албан хүлээлгезин харысаалга чок күүседип, харын ниитиниң өнчүзүн самчыгдап хууда аягылап турарында өөлүгү үеде столоваянын ажилы сокыраан.

Столоваяны сүт болгаш өске-даа продукту-биле хандырын дээр колхоз баштаар черинден 7 саар инекти столоваяга берип каан. Ук инектерин саанчыга Чанчып Бодунун кадайы Серенмааны ажилдап алган. Ынчангаш ол инектер-

нин сүдүн столоваяга-даа кирибейн, тудуг бригаданын-даа Бербейн, харын Чанчып чүглө боду хуузуна аягылап ап, хойпактап алган, ийи хонгаш-ла паш тип, оон арагазы-биле колхоз даргазы Очурну болгаш өске-даа улустары арагаладып турар.

Оон ынай столоваяга херектээр-биле колхоз оон чанынга чызын ногаа тарып каан, ук ногааны ажаап карактавайн турарында ол ногаанын эм шүптүзүн оор алган.

Киров аттыг колхозта столоваянын ажилын колхозтун ревизия комиссиясы сонуургап көргөш, оон ажилын седилип, самчыгдакчы Чанчыпка харысапга көргүзери чугула.

МОНГУШАЙ.

Совет садыгның чурумун хажытпас

Би-Хем райпозунун Баян-Колдун Сталин аттыг колхозта магазини совет садыгның чурумун хажыдып турар.

Ол магазинге эргелекчилерин үргүлчү солчуп келгенинде оон бараанарынын чурум-чискаалы, аргышөверни кончуг багай.

Амгы эргелекчи Измествая ол четпестер-биле эптежи, бодунун ажилын боду билбес, өске кижилер колгаарлап турар чоруктар бар. Чүл дие, суму Советинин секретари Биче-оол, колхоз санакчызы Амыр-таа олор садыг ажилын боттарынын холдарында ап, совет садыгның хостуг саарылгазына доктар-моондак болуп турар. Оон көсүк чижээн көргүзөргө, бо чылдын август айда Баян-Кол школазынын башкызы Төвүтоол далган садып алыры-биле келирге суму Советинин секретари Биче-оол бодунун өөнге 32 килограмм далганны салып алгаш, «силерге бээр далган чок-тыр, харын силерни моон далган садып алыр эрге-

нер чок, бир эвес далган херектээр болзунарза колхозка ажилдаш, садып чинер» деп ээллек эвес чоруун көргүскен. Ол ышкы колхоз санакчызы Амыртаа школа башкыларынын болгаш ажилдакчыларынын далган садып алырын чөпшээрейн оларны бак сөстөр-биле сөглөп турган. Шак мындыг байдалдар үргүлчү болулап турар.

Херек кырында олар чүглө далган садарына кирип турар эвес, өске-даа аш-чем продуктуларынын садылашкынын кирип турар. Харын суму Советинден чөпшээр-биле садып алыр чоруктар бар.

Чамдык кижилер совет садыгның чурумун хажыдып, хостуг садыгга моондак ужураштырып турда, оон райпо баштаар чери-даа, районун удуртуп органыры-лаа хемчег албайн турар чорук шын эвес.

Совет садыгның чурумун үрөп турар чоруктар-биле эрестиг деми-сежир херек.

Д. БИЧЕ-ООЛ.
Б. БАГЫТ-ООЛ.

ШЫННЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ БИЛЕ

„Районун ырак сумузундан негелде“

Чаа-Хөл районун Хереме сумузу болза, район төүндөн 150 километр хире черде туруп турар. Сумунун ажилчы чоңунун ортузунга партиячи-политиктиг болгаш партиячи организастаныг ажылдар Сарык-ла чорувайн турар дугайында бо чылдын август 30-де үнгөн № 171 «Шын» солунда «Районун ырак сумузундан негелде» деп эгелиг чүүл парламентинге.

Ол дугайында солунда парламенттин чүүлү хынал көөргө шынын болганын ВКП(б) райкомунун секретари эш Бегзи редакцияга дынаткан. Хереме сумуга партиячи-политиктиг болгаш партиячи-организастаныг ажилдарын экижидер дугайында райком тускай хемчеглер ап, ВКП(б) райкомунун бюро кежигүнү, район күүсүмунун даргазы ол ажил-

ды удуртуп башкалары-биле 15 хонук хуусаалыг чорудуп турган.

Оон соонда ВКП(б) райкомун ол сумуда партия ажилын ам-даа экижидер хемчеглерни боттандыры-биле райкомун партия, профвендел болгаш комсомол органынын килдизинин инструктору эш Сарыг-оолду командировкалаткан. Сумуда партия болгаш хөй-нити организастанынын ажилына эш Сарыг-оол элээн боттуг дуза чедирип, оларнын ажилын башкаржып, бир ай хире аягылап турган. Политмассалыг ажил эде тургустунган, ылангы партиянын кежээки школазынын белеткелин партия эге организастаны дооскан.

Колхозка кирерин күзөөн ажилчы арттарын саналып хандырар төлөөдө, ВКП(б) райкомун болгаш райкүсүм тускай ажил чорудар.

шиналар, эптей салып тудар бажынар чорутуулаан. Автобаазанын болгаш мастерскаяларын, ажилчы суур тудушкунунга херек тудуг материалдары сөөртүнгүзэйн болгаш өртөөлөп туттунган, электростанция ам туттунуп турар. Ол ажил-агы чыл дургузунда 1 миллион кубометр чыгыш дашты, чугайны, гипсти, үрүмкөтүн дашты бээр.

Тахиа-Таштын чоокта чаа-ла кургаг элезин боду берген чыткан чери ам танытынас апарган. Ында хем эринде складтар, өртөөлөр туттунулаан болгаш эжиндирин чоруур кран тургустунган. Өртөөлөдө лемир орук чорудулгалыг портчу кран монтажтанып турар, ол-че Аму-Дарьялап хүнүн-не хемнер-биле чүктөр кээп турар.

Тудуг шөлчүгенинде ажилдар дүн-хүн иштинде барык соксавайн ажилдап турар. Тудуг механизминер, автомобильдер биле тракторлар, автобаазалар, электромеханиктиг мастерскаялар септелгезинге херек улуг механиктиг завод тудушкунунун белеткел чорутуулаан. Бо чылын олче электри тогу бээр энергопоездилер база четкилеп келир.

Чаа-чаа бүдүрүлгелерге херек шөлчүгөштер белеткенип турары, ыяш дилер цех, ыяш болбазырадык кылыр болгаш механиктиг мастерскаялар дизельдиг станция аягылап турар.

Келир үедеги социалистиг Тахиа-Таш хоорайнын кварталдары дүргө-биле өзүп турар. Дыка хөй бажынар шагда-ла аягылап кире бергенер. Ында столсаялар, колдильниктер, чунар бажынар, клуб болгаш магазинер туттунулаан. Сентябрьда чаа туттунган он чыл школазынга тудугуларын үргүлчү өөренип эгелей бергенер. Чоокта чаа ол суурже эптей салып тур-

гаш тудар чүс чыгыш ийи каат бажынаары сөөртүп эккеген.

Ол-ла үеде суг дамчыдылгазы, автоорктар, бедик вольталыг шугун тудушкуну база чоруп турар. Ында кызаа оруктун тудушкуну удавас доостур четкен.

Механизминерни паркы ай санында-ла көүдөп турар. Ында экскаваторлар биле самосвалдар аягылап турар, оруктар тудушкунунда скреперлер, бульдозерлер, грейдерлер аягылап турар болгаш баазаларда—чээрби бээр тонналыг краннар чүктөрүн салып турарлар.

Коллектив болза, кол-кол тудугларын тудушкунун калбартыр дээр белеткел ажилдарын дүргө доозары-биле кызымак ажилдап турар. Баштайгы чартык чылдын планы 118 хуу күүсетинген. Ам тудугулар октябрьдин баштайгы чартында капитал ажилдарын чыл программанын күүселдезин дээр чаржып турарлар. Чүг-чүс ажилчынар, инженерлер болгаш техниктер күш-ажылга өзүлүг социалистиг үлегер чижээн көргүзүп турарлар. Чарыштын Бажында коммунистер болгаш комсомолчулар чоруп турарлар.

Бүгү коллективте муракчыларын—анык дашчы Джалиловтун, элдириктиг Жуковтун, электриктиг Таксубаевтин, монтажник Тарженин аттары шагда-ла билдинтир апарган.

Тудугда үттектиг мастер Худайбергеновту ам кончуг эки билдилер. Оон хүн-үргүлчү көргүзүү—ээлчегде үш норма болуп турар. Кандыдаа берге ажилдарын оонаалгаларын ажап тилевишаан, чолаачылар Шипилев, Тарасов, Акимов, Мачнов, Галкин олар болза, 170 хуу ажыг норманы күүседип турарлар.

Инженерлер Игнатов, Незвасев, Костенко, Ожиганов олар ажил-херекти мержекилин-биле билни участкаларын эки удуртуп турарлар. Ходжейлинин тудуг районунун кол инженер эш Садовский чаа конструкциянын даш үрүмкөтээр заводун чогадып кылган, оон күчү-шыдады анаа заводтан ийи катап ажыг болуп турар.

Туркмениянын болгаш Узбекстанын ажилчы чоңнары улуг тудугу боттарынын хан-дамчыры-биле тудуш херээ кылдыр санап турарлар болгаш анаа улуг дузаны көргүзүп, тудуг ажилынче тускай эргеминерни, ажилчыларын, инженерлерин, эминдерин чорудуп турарлар. Мун-мун патриоттар каналдык тудушкунунга киржирин күзөп турарлар.

Келир чылын каналдын тудугулары нарын болгаш харысалгалыг оонаалгаларын күүседип ужурутуплар. Ажилдарын хемчээли 6 катап өзер. Чуртталганын болгаш тудуг бүдүрүлгелеринин тудушкунун ботандырып, каналдын тудушкунун талазы-биле кол-кол ажилдарын эгелээр.

Совет улустун улуг баштыкчызы эш Сталинга чорукан чагалыгына тудугулар болза, каналдын тудушкунун дугайында доктаалды үнгөн хүнүндөн бээр 1 чыл болган оон таварыштыр тодаргай социалистиг хүлээлелерин алганнар.

Тудугуларын бүгү угаан-бодалы болза, оларнын мурунча партиянын болгаш чазактын салып берген сорулгалы—делегейде эң улуг канал—Кол Туркмен каналды турарын алдарлы-биле күүседиринче утланган.

В. ЭРИСТОВ.

Кол Туркмен каналдын тудушкунун кол инженери.

Атомнуг чепсек дугайында „Правданың“ корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын даштыкыда канчаар көрүп турары

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН. Октябрь 12-де. (СЭТА). Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын Кыдат улус Республикада калбак деткимчени алган.

Эш Сталинның харызы Пекиниң, Шанхайның, Тяньцзиньның, Мукденниң, Харбинниң, Грининиң, Чанчуньның, Ханькоунун Сианьның болгаш өске-даа хоорайларның бүгү улуг-улуг солуннарында парлатын-гылаан.

Ам, «Правданың» корреспондентизинге эш Сталинның харызын парлааның соонда, америк империалистер делегейге атомнуг чепсек-биле кыжанырнын мурнунда боданыр апаарлар деп «Шэньянжи-бао» деп Мукден солун редакциясы чүдде бижип турар. Бир эвес олар тайбынга ынакшылдык, кижин төрелеткенге удур атомнуг чепсекти черде ажыглаар болза, атомнуг чепсек оларнын боттарыга удур эргиле бээр. Эш И. В. Сталинның харызы дайын кыпсыкчыларына аар согушкуну берген болгаш бүгү делегейнин тайбынга ынакшылдыг улустарынын күштерин быжыглаан.

Боду атомнуг чепсекти турза-даа, Совет Эвилели ону хоругдары дээш база атомнуг энергиянын талазы-биле контролду тургузары дээш туруп турар. Совет Эвилелинин мындыг политиказы болза, бүгү делегейнин тайбынга ынакшылдыг кижилеринин чоокта чаа ат салып турганы Стоколым Кыргырынга долузу-биле таарып турар.

Эш И. В. Сталинның харызынын дугайында номчукуларнын чагаалары Пекинин солуннары боттарынын арыннарында парлавышаан турарлар.

12-де Цинхуа университетинин профессору Яне-Чжинин чагазын парлап үндүргөн. Ол чынча деп бижип турар: «Правданың» корреспондентизинге эш Сталинның харызы болза, бүгүдөгө атомнуг коргудушкун-биле кыжанып турган дайын кыпсыкчыларынын хоозун бодалдарын хүл-далган кылдыр тарадыр чакшыкан. Бир эвес агрессорлар делегейни чаа дайын кыпсыр деп дидименир болза, олар бүгү чепсекке ужуражылар. Атомнуг чепсекти хоругдары болгаш атомнуг энергияны тайбын сорулгаларга ажыглаары дээш Совет Эвилели моон сонгаар-даа туржур деп чүве «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызындан тодаргай көскү деп Яне-Чжи оон ынай бижип турар. Эш Сталинның харызы болза, Совет Эвилелинин тайбынга ынакшылдыг политиказынын чаа бадьткалы болуп турар.

Америк агрессорларнын холдарында атомнуг чепсек болза, Совет Эвилелинде чепсекке бодалар, мырынай өске сорулгаларга албан эртирп турар деп чүвени билер бис деп Пекинин машина тургузушкун заводтарынын бирээзинин ажылчыны кижип бижип турар. Бир эвес америк империалистер атомнуг чепсекти агрессиянын сорулгаларына ажыглаар деп чүктүп турар болза, Совет Эвилелинде атомнуг чепсек бүгү делегейге тайбын хандылар чорукка дузалар турар. Совет Эвилелинде атомнуг чепсек бар турарына АКШ таарымнай турарлар, чүге дээр, олар Совет Эвилелинге ам хоойлу чогу-биле халдап шыдавастар.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Октябрь 12-де. Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын тайылбырлавышаан, «Трибуна Вольты» деп неделе санында үнер солун мурнуку чүдде мынча деп бижип турар:

Делегейниң бүгү улустарына Генералиссимус Сталин бөдүүн, тодаргай болгаш билдингер сөстөр-биле чугаалаан. Ханче харамдык адыш өйү дег өскерликчилерге ол сөстер кадыг-дошкун сагындары болур. Сталинның сөстери болза, деткимчени көргүзүп турар болгаш чырык черин бүгү чурттарынын чүс-чүс миллион кижилеринин күштерин көүдөлдип турар. Хемнерин агамын өскертпип турар болгаш эленинниң курут ховуларын чагай үнүштүг ховулар кылдыр куулдуруп турар социализм чуртунга оон ажыдып шыдавазы хире ындак чажыт ужурашпас. Коммунизм тургузуп турар чуртка удур, бодустан чаягаар болушкуннарын чагырып турар чаа кижинин маалдырды күз-соруунга удур билгинин четинин адынамас адырлары болгаш ажып эртимес моондактар турбас. Совет Эвилели атомнуг энергиянын чажыдып айткан. Совет Эвилели яныз-бүрү хевирлерди атомнуг чеп-

сектиг. Совет Эвилелинде ол чепсек тайбынның медээчизи болгаш аяс, чогаадкыч келер үеге, бүзүрелдин үндезин болуп турар.

Социализм чуртунун бүгү-делегей политиказынын бүгү үндезин бөдүүн сөстөр-биле Сталин тодарган деп солун бижип турар. Ол политика болза, атомнуг чепсектиң бөдүрүлгезин соксадырынын болгаш ону хоругдарынын дугайында бүгү делегей айттыргыларын тайбын арга-биле таарыштыр шийтирлээрине угланган болуп турар. Оон-биле чергелештир ол политика болза, Совет Эвилелинин камгаларын арга-зын быжыглаарыне угланган, чүге дээр, ол чорук өскерликчилернин холун хүлүй тудар болгаш бүгү кижин төрелеткенге тайбын камгалар бээр.

Совет Эвилели-биле кады, социализм чурттарынын чаалап алышыкчыларынын камгалалында бүгү кижин төрелеткеннин тайбыннын камгалалында бистин чуртувус, оон камгалал күчүзү болуп турар деп чүвеге бис чоргаарлап турар бис. Тайбынны камгаларынын херезинге Совет Эвилелинин күш-күчүзү кайы-хире удуг дузалыг болуп турары деп чүвени билер алыр арганы Сталинның сөстери берип турар. Олар биске орук айтыр хенди болуп турар. Ол сөстер биске күштү немер турар болгаш бистин Төрөн чуртувустун камгалал күжүн быжыдар талазы-биле күш-ажылга, тайбынны быжыглаары дээш демиселге удуг көдүрүшкунү түрүп турарлар.

Совет Эвилелинин күш-күчүзү, оон чедикшинерин, оон дуржулгазы, биске удуг үлеер болуп турар, социализмниң үндезинерин тургузуп турар бистин чуртувуска дузалар чүгүзүп турар. Жераның, Чаа Гутуну, Тыхын, Пиотроову, Вежичени бис Совет Эвилелинин сүмелерин болгаш дузаларчынын ачызында чедикшининг түдүп турар бис. Совет трактор, совет бетономешалка, совет документация, совет тускай эртемнигер, совет ном бистин күш-ажылывысты улам чигедип, бистин Базымывысты улам күргөдөдип турарлар. Улус демократиязынын чурттарына Совет Эвилелинин чедирпип турар дузаларчыны ышкаш, мындг ак-секкилдид, мындг чагай дузаларчынын өске чижээ бүгү делегей хамаарылгаларынын төөгүзүндө чск.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Октябрь 12-де. Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынын талазы-биле Чехословакиянын ажылчы чоннары бодуну өөрүшкүзүн болгаш сагыш-сеткилин ханышыкынын илеретип турарлар. Заводтарда, фабрикаларда болгаш албан черлеринде, өөредилге черлеринде, тудуларда, транспортта, суурларда хуралдар болгаш беседалар чоруп турар. Ол хуралдарга эш Сталинның харызын таныжып турар болгаш чехословак беш чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш патриотчу хүлээлгелерин ажылчы чоннар ап турар.

«Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынга ажылчы чоннарын хары сөстери чехословак парламга көскү черлерде парлавышаан турар.

«Руде право» солун октябрь 12-де «Америк империалистер атомнуг чепсекти хоругурунда чүге коргуп турарлар» деп эгелин чүдү парлаан. Ында чугаалап турары болза:

Делегейге тергидээшкинин чаалап алыр талазы-биле АКШ-тын өскерликчи планнары, америк монополистернин тоолда чүве дег орулгалары АКШ-тын «атомнуг» дипломатиязынын хоозун чарлаашкыны — атомнуг чепсекти хоругдарынын дугайында саналдарны америк империалистернин алды чыл иштинде үзе тыртп келген чылдагааныр олдур. Ынчалза-даа, бодуну араатанзыг планнарын чаар дээш америк империалистернин херелеп турганы бүгү дузактары, арга-мегелерни болгаш кажар оптарын тайбынга ынакшылдыг улустар шагала билдип каан. Эш Сталинның сөстери болза, Гитлерниң америк салгакчыларынын өскерликчи сагыштарынын бүгү кижин төрелеткеннин мурнунга шүжүмчүдөп, атомнуг монополия дугайында легенданы хүл-далал кылдыр буза шаап турар. Америк өлүм садыгылары боттарынын чүгө бодун бодар эрге-ажыктарын болгаш делегейге тергидээшкинин араатанзыг планнарын ботандырар дээш атомнуг чепсекти хоругдар чорукка оларнын моондактап турганын эш Сталинның сөстери чаа тыртп илереткен.

Оларнын атомнуг монополиязы тоол шагча ырай берген деп чүвени атомнуг чуртувукчулар 1949 чылда девидээшкин-биле көрүп кааннар.

Совет Эвилели База атомнуг чепсектиг болган. Тайбынның үзүк чок өзүп турар күштери атомнуг чепсек-биле харылзашкан оларнын бүгү өскерликчи планнарын үзе тыртар деп чүвени билер кааш, олар оон-даа артык айылды минип кааннар. А эш Сталинның харызынын сөүлдүнде атомнуг монополияны Кытышкан Штаттар дайын агрессиязынын сорулгаларына ажыглаар дээрине санап турган америк санаашкындан даш кырынга даш артаан. Эш Сталинның сөстери болза, империалистиг араатанарнын ортузунга мөгүдээшкин болгаш сүртээшкин болдурган болгаш бо болза, ол сөстериин удуг ужурудузынын болгаш шыннынын эне чараш сөстүг, билдиндикчи бүзүредин болур-дыр ийин.

«Свет праце» деп неделе санында үнер солун «Атомнуг чуртувускунун буурааны» деп эгелин чүдде мынча деп бижип турар: Тайбынны күзүп турар кижин бүзүрүз, Сталинның сөстеринге байырлар кырыс. Ол сөстер болза, — дайын кыпсыкчыларынын бажында турар доштуг сулуг сава болуп турар. Ол сөстер болза, атомнуг чуртувускунун көзери соктурган деп чүвени бадьткап турар.

Совет Эвилелинде атомнуг чепсек бар. Ынчанга өске лагерде дүвүрээзин хаанай берген. Ынчалза-даа бо чорук бистин серемчиливисти кошкадыр ужуру чок. Тайбынның болгаш депшилегенин дайыннарынга удур демисежир бис. Бистин республикавыс тайбыннын шивээзинин күчүзү эвенозу болуун дээш бис ону бодуустун ажылывыс биле быжыглаар бис.

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ. Октябрь 12-де. «Правданың» корреспондентизинге эш Сталинның харызы румын хейитининг кичээгенин төүндөп турар. Ажылчы чоннарын хой санын чагааларын болгаш эш Сталинның харызынга холбаштырган хуралдарын болгаш митингилерин дугайында отчеттары бүгү солуннар парлавышаан турарлар.

Плоешти хоорайда «Магазул» деп заводтун коллективинин хуралына механик Георго Штефанеску мынча дээр:

Америк-англи империалистерниң өскерликчи бодалдары, үзүлбөс чөнгээри ам ойтур шалтырганнар. Эш Сталинның харылары оларга ол хире күштүг согушкун болуп турар. Ынчалза-даа, ол болза, бистер тайбын талаакчылары, бодуустун ажыл-чорудулгаларынын ам кошкадып болурувус ол эвес. Харын дедир, бис бодуустун серемчиливисти бедилер бис, улуг баштыкчынын сөстери хөйге тарандыр болгаш Совет Эвилелинде атомнуг чепсек бар болгаш атомнуг энергияны тайбынны быжыглаар чорукка ажыглап турар деп чүвени, база атомнуг энергияны чүгө тайбын сорулгаларына ажыглаарын совет чазак негер турар деп чүвени хоорайларнын болгаш суурларнын ажылчы кижип бүзүрү билген турары чедип алыр бис.

Крайкова хоорайда И. К. Фриму аттыг даарнын фабрикага хөй кижилег митинг болган. Ажылчы Константин Динка ол митингине сөс алгаш мынча дээр: Совет Эвилелинде яныз-бүрү хевириниң атомнуг чепсек бар дээр дугайында күш-ажылчы кижип төрелеткенниң омак кирип турар, аас-кежиктиг факт болза, бистин чүркеттериниң улуг өөрүшкү-биле долдуруп турар. Чүге дээр, бүгү делегейнин ажылчы чоннары ында атомнуг бомбанын айылындан бодуну амы-тын алышыкынын көрүп турар.

Улустарын улуг баштыкчызы эш Сталинның сөстери Румыниянын ажылчы чоннарын чаа-чаа күш-ажылчы чедикшинерге сорук кирип турар. Браильскийяк «Стынка» деп цемент заводунун коллективинин хуралына ажылчы Ион Дамиян, бөдүрүлгениң бүгү коллективинин күзөл чоруун илеретип мынча деп чугаалаан: бистин холдарывыс-биле тугунан тудулар америк атомнуг бомбаларнын каразы апаарын бис чер-ле күзевес бис. Тайбынны быжыглаарынын сталинчы оруу-биле чороруу болза, тайбын сорулгаларга улам хөй продукцияны белеткээри болур. Мен болгаш заводтун бүгү ажылчылары, а олышкаш чуртун өске-даа цемент бөдүрүлгелеринин ажылчылары бистин күрүневистин экономиказынын социалистиг чаартылгазынга четчир хире цементин төрээ чуртувуска бээр бис.

«Стынка» заводтун коллективин болза, тайбынның күш-ажылчы ээлчезинге турар болгаш дөртүк кварталдын планынга немей муң тонна цементин бээр деп ол хуралга шийтирлээр.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьылынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-демократтыг Республиказынын Улустун армиязынын Кол командьылынын октябрь 13-те медээлээни болза:

Кореянын Улустун армиязынын катыжышкыны кыдат улустун эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтларга америк-англи эжелекчилерин болгаш лисынманчы шериглерин кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаварын үргүчүлөп, оларнын дириг күжүн болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Төп фронтга Ионьчхон болгаш Чолвоньин мурнуу талазында районга кадыг-дошкун тулчушкуннар болтуулаан.

Чөөн фронтга Улустун армиязынын кезектери Янгуун сонгу талазында дайыннын калчаалыг атакаларын чедикшининг ойтур шапкан.

Чөөн эриктерге Улустун армиязынын кезектери Вонсан районда тайбын чурттагычлардык пункттарын боолал турган дайыннын бир эсминчизин сугже дүлген.

Октябрьнин 13-те Улустун армиязынын зениттиг артиллериялары болгаш дайыннын самолеттарын келеп алар адыжы-анчыларын отрядтары Вонсаннын, Суньаннин, Сариваньин болгаш Сонинянин тайбын чурттагычларын араатанзы-биле бомбалаарын болгаш пулемет-биле бооларын үргүчүлөп турган дайыннын алды самолеттарын алдара аткан.

Кореяда тайбычыдылганын чугаалажышкынынын дугайында

ПЕКИН. Сянхуэ агентилелинин корреспондентизинг Кэсондан дамчыдып турары болза:

Октябрь 12-де эртеннин 10 шакта Паньмыньжоньде ийи таланын харылаа офицерлеринин аразында хуралы эгелээр. 11 шак 36 минутта чапсар кылгыжегө чедир болган чугаалажышкынынын үезинде бистин харылаа офицерлеринг ол үеге чедир ийи таланын харылаа офицерлеринин октябрь 10-да болгаш 11-де болган ужуражышкынынын үезинде ийи таланын төлээлерин аразында чугаалажышкынынын калтап эгелээрине хамаарышкан айттыргылар талазы-биле дугурушкан чүдүлү бижик кырынга кайргенер. Олар ол документде ийи хүнүн дугуруунда чугаалажып келгенинин үнелин көргүскөн болгаш ийи таланын харылаа офицерлеринин төлээлерин аразында чугаалажышкынынын калтап эгелээрине эргежок чугулазын айтканнар. Бистин харылаа офицерлеринис, хамаарышпас зонанын девискээринин чедикшинин айттырымы тускай чугаалажып көөр дугайында өске таланын тургускан айттырымы чугаалажыш-

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-демократтыг Республиказынын Улустун армиязынын Кол командьылынын октябрь 14-те дамчыткан медээлинде чугаалап турары болза, бүгү фронтларга Улустун армиязынын катыжышкыны кыдат улустун эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерин болгаш лисынманчы шериглерин кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаварын үргүчүлөп, оларнын дириг күжүн болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Барынын болгаш төп фронтларга Улустун армиязынын катыжышкыны дайыннын калчаалыг атакаларын чедикшининг ойтур шаап турар.

Чөөн фронтга Янгуун сонгу талазында Улустун армиязынын кезектери дайыннын атакаларын чедикшининг ойтур шапкан.

Октябрьнин 14-те Улустун армиязынын зениттиг артиллериязы болгаш дайыннын самолеттарын келеп алар адыжы-анчыларын отрядтары Иньчжу, Вонсан, Хамхын болгаш өске-даа хоорайларын тайбын чурттагычларын араатанзыг үзү-биле бомбалаарын болгаш пулемет-биле бооларын үргүчүлөп турган дайыннын 3 самолеттарын алдара аткан.

(СЭТА).

КУШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ БУТ БӨМБҮҮ

Октябрьнин 14-те, воскресеньде Кызылдын Совет Тываның беш чыл оо атыг стадионуна Кызылдын «Динамо» болгаш Хакас автономнуг областын Черногорск хоорайнын «Шахтер» — деп бут бөмбүүнү командаларынын аразында маргылдаазы болган.

Оюн эгелээриниң дыка мурнунда ла көрүкчүлөр стадионун бүгү олуттарын эжелеп алган маргылдаанын эгелээрин четикпейн мавап олурганнар.

Хүлдүскүнүн 4 шакта судьянын эдиксиз эткен дораан баштай Кызылдын командазы — областын чемпиону «Динамо» командазы, оон соон дарый аалчыларны командазы манжаны үнүп келирге, көрүкчүлөр димиттинг адыш часкаашкыны-биле ужурашканнар.

Маргылдаа кончуг күженишкенин эгелээр. Дыка үр үеге оюн деп болуп келген. Аалчылар бөмбүктү «Динамо» команданың эжинге апарып турза-даа, кирип теп чадап турганнар. 20 минута эртен сөөлүнде аалчыларнын төп халдакчызы бөмбүктү динамочуларын эжинге бир катап кирип тепкен.

Динамоң ойнакчылары санын денештирерин чеже-даа оралдажырга, шахтерларны камгалакчылары боттарынын күлээгезин кончуг эки күүседип, оларнын атакаларын хостуу-биле ойтур харылап турганнар. Оон сөөлүнде оюн 35 минут үргүчүлөп турда, аалчылар бөмбүктү база бир катап кирип тепкен, ычангаш маргылдаанын бир дугаар чарты оон-биле доозулган.

Чапсар болган соонда динамочулар туруштарын өскертпип алгаш баштайгызындан элээн эки ойнааннар. Оюнун ийи дугаар чарты 20 минут үргүчүлөп турда, бөмбүктү аалчыларнын эжинге 2 катап кирип тепкеш денежиң алганнар.

Оон сөөлүнде аалчылар оюнун темпизин күштелдирбишаан, 25 минут дугуруунда динамочуларнын эжинге бөмбүктү 4 катап кирип тепкенер.

Оюнун саны 6:2 болуп Черногорскийн «шахтер» деп командазынын тилээни-биле маргылдаа доозулган.

В. ЧЕМКОВ.

1936 чылдагы англи-египет керээзин күш чок болдулар дугайында Чазактын шийтирлерин деткээни демонстрация

КАИР. Октябрь 10-да Каирде болгаш Египеттин бүгү девискээринде 1936 чылдагы англи-египет керээзин күш чок болдулар дугайында чазактын шийтирлерин деткээни демонстрациялар уламчалеп турар. Демонстрациялар чазактан англи эжелекчилерни чуртан үндүрер сорулгалыг кемчелерни дораан алырын болгаш политик талазы-биле кара-бажында хоругдатканнарын хостарын негер турар.

(СЭТА).

Уругвай улус тайбын дээш демиселде

МОНТЕВИДЕО. Тайбын талакчыларынын бирги национал конгрессине ажы-ишти белеткеп Уругвайда чоруп турар. Бүдүрүлгө болгаш албан черлеринде хуралдар эртип турар. Ол хуралдарга конгрессче баар төлээлерни согууп турар.

Беш улуг күрүлөр аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелинин Кыгыгырынын адаанга ат салышыкынын чымдазын Уругвайнын тайбын камгалакчылары күштелдиргенер. Октябрь 6-га чедир Кыгыгыр адаанга 186.960 хол үжүктери чыгданган.

(СЭТА).

Ираның иштик херээнге англи-америк киржилгениң дугайында

ТЕГЕРАН. Хуэзистаде туруп турар 300 англи тускай эртемнигер шпунтуз Ирандан үнүп чорупкан. Англинын тускай эртемнигерин Абданун Басруда эжелген. Басрун чурттагычлары Англига удур демонстрация кылганнар. Демонстрацияларын иштинден хөй кижилерни полиция тудуп хоругдаан.

Тегеранын парлагалары бодунун медээлинде англи тускай эртемнигерин Ирандан үнүп чоразы Ираның нефть үлетүрлерин националистаар дээш демиселдин чоруп келгенин дугуруунда Ираның улуг тилелгези кылдыр санап турар.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.